

Sygn. akt IV U 916/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 kwietnia 2018r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSO Katarzyna Antoniak
Protokolant	st. sekr. sądowy Marzena Mazurek

po rozpoznaniu w dniu 12 kwietnia 2018 r. w Siedlcach na rozprawie

odwołania A. G.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 26 października 2017 r. Nr (...)

w sprawie A. G.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o zwrot nienależnie pobranej renty rolniczej

I. zmienia zaskarżoną decyzję i ustala, że A. G. nie pobrała nienależnie części uzupełniającej renty rolniczej za okres od 1 czerwca 2016 r. do 31 sierpnia 2017 r. w kwocie 11 646,06 (jedenaście tysięcy sześćset czterdzieści sześć i 6/100) zł i nie jest zobowiązana do zwrotu tej kwoty,

II. zasądza od Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego na rzecz A. G. kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt: IV U 916/17 **UZASADNIENIE**

Decyzją z 26 października 2017r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, działając na podstawie art.28 ust.11 ustawy z 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników i art.138 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zobowiązał A. G. do zwrotu kwoty 11 646,06 złotych jako nienależnie pobranej części uzupełniającej renty rolniczej w okresie od 1 czerwca 2016r. do 31 sierpnia 2017r. Podniósł, że nienależnie pobrane świadczenie miało związek z rozwiązaniem małżeństwa A. G. w dniu 17 maja 2016r.

Odwołanie od w/w decyzji złożyła A. G. zaskarżając ją w całości i wnosząc o jej zmianę poprzez ustalenie, że nie jest zobowiązana do zwrotu kwoty 11 646,06 złotych. Zarzuciła organowi rentowemu naruszenie przepisu art.28 ust.11 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników poprzez błędne ustalenie, że jest ona osobą prowadzącą działalność rolniczą. Brak prowadzenia przez nią działalności rolniczej skutkuje tym, że nawet w sytuacji rozwiązania małżeństwa nie zachodzą przesłanki do żądania od niej zwrotu pobranej części uzupełniającej renty rolniczej (odwołanie k.1-3 akt sprawy).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, przywołując argumentację wskazaną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji (odpowiedź organu rentowego na odwołanie k.4 akt sprawy).

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczona A. G. od 1 maja 2002r. uprawniona jest do renty rolniczej (pierwsza decyzja o przyznaniu renty rolniczej z 21 maja 2002r. k.39-40 akt rentowych). Prawo do tego świadczenia ustalane było na kolejne okresy. Decyzją z 3 września 2014r. organ rentowy przyznał ubezpieczonej prawo do renty rolniczej na okres od 1 września 2014r. do 31 sierpnia 2017r. Świadczenie to ubezpieczona pobierała w całości ,tj. w zakresie części składkowej i uzupełniającej (decyzja z 3 września 2014r. o ustaleniu prawa do renty rolniczej na okres od 1 września 2014r. do 31 sierpnia 2017r. k.150 akt rentowych). W dacie ustalenia tego prawa ubezpieczona pozostawała w związku małżeńskim z B. G. (1), który prowadził działalność rolniczą na gruntach stanowiących wspólność majątkową małżeńską małżonków G.. W dniu 16 sierpnia 2017r. ubezpieczona wystąpiła do organu rentowego z wnioskiem o ustalenie prawa do renty rolniczej na dalszy okres. We wniosku ubezpieczona wskazała, że jest rozwódką oraz załączyła do wniosku kopię prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach z 17 maja 2016r. w sprawie I C 1483/15 rozwiązującego małżeństwo ubezpieczonej i B. G. (1) (wniosek z 16 sierpnia 2017r. o rentę rolniczą oraz kopia wyroku rozwodowego k.154-156 i 158 akt rentowych).

Po rozpoznaniu wniosku ubezpieczonej o ustalenie prawa do renty na dalszy okres ,tj. po 31 sierpnia 2017r., w dniu 5 października 2017r. organ rentowy wydał decyzję, w której od 1 września 2017r. ustalił prawo ubezpieczonej do stałej renty rolniczej. Było to konsekwencją ustalenia przez komisję lekarską KRUS, że od 1 września 2017r. ubezpieczona jest trwale całkowicie niezdolna do pracy (orzeczenie komisji lekarskiej KRUS z 3 października 2017r. k.165v akt rentowych). W tej samej decyzji z 5 października 2017r. ustalającej prawo ubezpieczonej do stałej renty rolniczej, organ rentowy wskazał, że część uzupełniająca renty rolniczej ulega zawieszeniu w całości z powodu prowadzenia przez ubezpieczoną działalności rolniczej (decyzja z 5 października 2017r. o ustaleniu prawa do renty rolniczej k.167 akt rentowych).

Jednocześnie wobec powzięcia wiadomości o rozwiązaniu przez rozwód, wyrokiem sądu z 17 maja 2016r., związku małżeńskiego ubezpieczonej, zaskarżoną decyzją z 26 października 2017r. organ rentowy zobowiązał ubezpieczoną do zwrotu kwoty 11 646,06 złotych jako nienależnie pobranej części uzupełniającej renty rolniczej w okresie od 1 czerwca 2016r. do 31 sierpnia 2017r. ,tj. w okresie kiedy ubezpieczona pozostając współwłaścicielką nieruchomości rolnej nie była już żoną B. G. (1) prowadzącego na tych gruntach działalność rolniczą (zaskarżona decyzja z 26 października 2017r. k.171 akt rentowych).

Ubezpieczona i B. G. (1) zawarli związek małżeński w dniu 8 września 1990r. W trakcie małżeństwa małżonkowie G. nabyli nieruchomości rolne o powierzchni ponad 13 ha w miejscowości S. K.. W oparciu o te nieruchomości małżonkowie prowadzili działalność rolniczą. Na początku lat 2000-tych ubezpieczona zachorowała na reumatoidalne zapalenie stawów i w związku z tym od 2002r. była uprawniona do renty rolniczej z tytułu całkowitej niezdolności do pracy (vide: wcześniejsze ustalenia). Z uwagi na zły stan zdrowia związany z chorobą narządu ruchu, ubezpieczona od wielu lat nie wykonywała żadnych prac w rolnictwie. Wyrokiem z 17 maja 2016r. w sprawie I C 1483/15 Sąd Okręgowy w Siedlcach rozwiązał przez rozwód małżeństwo ubezpieczonej i B. G. (1) (kopia wyroku rozwodowego k.154-156 i 158 akt rentowych). Po rozwodzie – do chwili obecnej byli małżonkowie zamieszkują w jednym domu, ale prowadzą odrębne gospodarstwa domowe. Do chwili obecnej nie przeprowadzili podziału majątku wspólnego. Od chwili rozwodu gospodarstwo rolne prowadzi wyłącznie B. G. (1), ubezpieczona nie wykonuje w tym gospodarstwie żadnych prac, nie podejmuje również żadnych decyzji z zakresu zarządu gospodarstwem. B. G. (2) utrzymuje się z dochodów z gospodarstwa rolnego, a ubezpieczona utrzymuje się z renty rolniczej oraz z alimentów, które na mocy wyroku rozwodowego płaci jej były mąż (zeznania świadka B. G. (1) k.13-13v akt sprawy oraz zeznania ubezpieczonej k.12v-13 akt sprawy).

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej A. G. okazało się uzasadnione.

W ocenie Sądu Okręgowego organ rentowy błędnie uznał, że w okolicznościach sprawy zachodzą podstawy do żądania od ubezpieczonej zwrotu pobranej przez nią części uzupełniającej renty rolniczej za okres od 1 czerwca 2016r. do 31 sierpnia 2017r. ,tj. okres, w którym ubezpieczona nie była już żoną B. G. (1) podlegającego ubezpieczeniu społecznemu rolników, a pozostawała nadal współwłaścicielką nieruchomości rolnych i w ocenie organu rentowego prowadziła działalność rolniczą. Nie ulega wątpliwości, że z chwilą rozwiązania małżeństwa A. G. i B. G. (1) odpadała przesłanka do stosowania art.28 ust.11 ustawy z 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2008r., Nr 50, poz. 291 ze zm.), zgodnie z którym, gdy rencista prowadzi działalność rolniczą z małżonkiem podlegającym ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy, wypłata części uzupełniającej nie ulega zawieszeniu. Sam fakt rozwiązania małżeństwa nie oznacza jednak automatycznie, że wypłacona ubezpieczonej w spornym okresie część uzupełniająca renty rolniczej była przez nią pobrana nienależnie. Powyższy przepis art.28 ust.11 ustawy stanowi wyjątek od zasady zawieszenia części uzupełniającej renty rolniczej w przypadku, gdy rencista nie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej. W myśl bowiem z art.28 ust.1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników wypłata renty rolniczej z ubezpieczenia ulega częściowemu zawieszeniu na zasadach określonych w ust.2-8, jeżeli rencista prowadzi działalność rolniczą, przy czym zgodnie z ustępem 4. powyższego przepisu uznaje się, że rencista zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli ani on, ani jego małżonek nie jest właścicielem (współwłaścicielem) lub posiadaczem gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym i nie prowadzi działu specjalnego. Zatem aby stwierdzić, czy ubezpieczona nienależnie pobrała część uzupełniającą renty rolniczej po rozwiązaniu małżeństwa należało ustalić, czy ubezpieczona po rozwiązaniu małżeństwa prowadziła działalność rolniczą. Na tak postawione pytanie, w ocenie Sądu należy odpowiedzieć przecząco. Ustalania Sądu pokazują bowiem, że ubezpieczona od wielu lat cierpi na poważne schorzenie jakim jest reumatoidalne zapalenie stawów i w związku z tym już przed rozwodem nie pracowała w gospodarstwie rolnym, a po rozwodzie (orzeczone w dniu 17 maja 2016r.) całość nieruchomości rolnych byłych małżonków G. użytkuje były mąż ubezpieczonej B. G. (1), co sam przyznał w złożonych zeznaniach.

W ocenie Sądu organ rentowy dokonał błędnej wykładni przepisu art.28 ust.4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników i doszedł do niewłaściwego wniosku, że po orzeczeniu rozwodu ubezpieczona - będąc nadal współwłaścicielką nieruchomości rolnych, gdyż byli małżonkowie nie podzielili się jeszcze majątkiem wspólnym - prowadzi działalność rolniczą. Wynikało to z przyjęcia przez organ rentowy założenia, że samo bycie właścicielem lub posiadaczem nieruchomości rolnej jest równoznaczne z prowadzeniem działalności rolniczej. Jednakże w ocenie Sądu powyższy przepis nie reguluje wyczerpująco sytuacji, w których uzasadnione jest przyjęcie, że rencista zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, ale wskazuje jedno z kryteriów, kiedy należy uznać, że rencista nie prowadzi działalności rolniczej. Z przepisu tego nie wynika natomiast, że przez sam fakt, iż rencista lub jego małżonek jest właścicielem gospodarstwa rolnego, uzasadnione jest przyjęcie, że rencista ten nie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej. W ocenie Sądu o tym, czy rencista prowadzi działalność rolniczą decyduje każdorazowo stan faktyczny, a zatem fakt, czy dana osoba rzeczywiście prowadzi działalność rolniczą - pracuje w gospodarstwie rolnym. Na stanowisku takim stoi również Sąd Najwyższy (vide: uchwała SN z 6 maja 2004r., II UZP 5/06, OSNP 2004/22/389). W świetle przedstawionych okoliczności ,tj. wobec ustalenia, że w spornym okresie od 1 czerwca 2016r. do 31 sierpnia 2017r. ubezpieczona nie prowadziła działalności rolniczej, a źródłem jej utrzymania była renta i alimenty od byłego męża, brak jest podstaw do uznania, że ubezpieczona nienależnie pobrała część uzupełniającą renty rolniczej w kwocie 11 646,06 złotych i tym samym brak jest podstaw do zwrotu przez nią tej kwoty w myśl art.138 ust.1 i 2 pkt 1 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. art.52 ust.2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Odnosząc się jeszcze do kwestii niezawiadomienia organu rentowego przez ubezpieczoną o rozwiązaniu małżeństwa przez rozwód zaraz po tym fakcie, wskazać należy, że pouczenie zawarte w decyzjach organu rentowego wydawanych wobec ubezpieczonej nie zawiera wskazania o konieczności zawiadomienia organu rentowego o ustaniu małżeństwa (vide: pouczenie zawarte w decyzji z 3 września 2014r. o ustaleniu prawa do renty k.151-152 akt rentowych).

Mając na uwadze powyższe okoliczności na podstawie art.477¹⁴§2 kpc Sąd zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w pkt I wyroku.

Zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu uregulowaną w art.98§1 i 3 kpc Sąd zasądził od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej kwotę 180 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego – pkt II wyroku.